

УДК 616-001.41: 616-003.9

ДОСЛІДЖЕННЯ АСОРТИМЕНТУ ТА СПОЖИВАННЯ РЕПАРАТИВНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Ткачова О. В., Денисова Д. Є.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Вступ. Порушення цілості шкіри, її нормального функціонування та здатності до репарації є причиною різних захворювань у дерматології. Репаративна регенерація включає комплекс заходів щодо усунення впливу пошкоджуючого агента, нежиттєздатних тканин, чинників, що гальмують регенерацію (запалення, інфекція, порушення кровопостачання) [1].

Для стимулювання регенерації застосовують лікарські засоби різного механізму дії, що прискорюють відновні процеси в організмі. Ці засоби активують обмін речовин і імунну систему, стимулюють синтез білка, покращують засвоєння і знижують споживання кисню клітинами і тканинами, надають тонізуючу дію на функції центральної нервової та ендокринної системи, обмінні процеси.

Незважаючи на значну кількість представлених на фармацевтичному ринку репаративних засобів, на сьогоднішній день проблема фармакологічної корекції ранового процесу залишається актуальною і до кінця невирішеною.

Мета роботи. Дослідження асортименту та споживання репаративних лікарських засобів на фармацевтичному ринку України за 2014-2016 роки.

Методи дослідження. Аналіз асортименту репаративних засобів проводили за даними інформаційно-пошукової системи «Моріон», яка дозволяє аналізувати асортимент, середні роздрібні ціни, кількість реалізованих упаковок ЛЗ за певний період [2].

Об'єми споживання репаративних ЛЗ визначали за допомогою АТС/DDD-методології, що рекомендована ВООЗ [3]. Для розрахунку споживання репаративних лікарських засобів був використаний показник PDDs /1000 жителів/день [4]. Розрахунок його проводили за формулою:

$$\text{PDDs /1000 жителів/день} = \text{PDDs} \times 1000 / \text{кількість жителів в Україні} \times 365 \text{ днів,}$$
де PDDs – кількість виписаних добових доз, прийнятих хворими в Україні за відповідний рік.

Значення PDD (prescribed daily dose) для кожного препарату визначали за інструкціями для медичного застосування препаратів, а потім, використовуючи реалізовану кількість упаковок за певний рік, розраховували кількість PDDs [4].

Основні результати. Аналіз асортименту репаративних лікарських засобів на фармацевтичному ринку України протягом 2014-2016 років представлений у таблиці 1.

На фармацевтичному ринку України репаративні ЛЗ представлені 9-ма МНН з АТС кодом D03AX та 3-ма МНН з АТС кодом D03BA. У 2014 р. на ринку нараховано 106 торгових назв (ТН), з яких 83 – вітчизняного, а 23 – іноземного виробництва. У 2015 р. виявлено 107 ТН, з яких 86 – вітчизняного виробництва,

а 21 – іноземного, у 2016 р. – 96 ТН, з яких 78 – вітчизняних, а 18 ТН – іноземних виробників.

Таблиця 1

**Аналіз дослідження асортименту репаративних лікарських засобів
України за 2014-2016 роки**

№ з/п	АТС – код, назва МНН	Кількість ТН			Співвідношення іноз./вітч.			Діапазон цін: min-max		
		2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Репаративні засоби:										
1.	D03AX03 Декспантенол	18	20	20	8/10	7/13	7/13	21,35- 192,1	27,57- 271,33	22,87/- 93,76
2.	D03AX12 Прополіс	6	3	3	1/5	1/2	1/2	5,61- 19,03	8,38- 20,28	9,20- 16,06
3.	D03AX16 Метилурацил	1	1	1	1/0	1/0	1/0	20,06	32,39	38,25
4.	D03AX17 Препарати колахое	2	2	2	0/2	0/2	0/2	7,98- 70,29	8,61- 78,81	8,08- 77,1
5.	D03AX18 Препарати нагідок	26	25	21	0/26	0/25	0/21	2,02- 4,88	3,0- 10,05	4,54- 8,22
6.	D03AX19 Препарати окопника	4	4	4	0/4	0/4	0/4	18,72- 32,37	23,66- 50,38	25,78- 54,36
7.	D03AX20 Цинку гіалуронат	1	1	1	1/0	1/0	1/0	107,99	207,71	204,09
8.	D03AX50 Інші препарати, комбінації	41	43	36	10/31	10/33	7/29	5,91- 53,31	9,46- 124,95	9,51- 191,55
9.	D03AX53 Декспантенол комбінації	4	4	4	1/3	1/3	1/3	34,75- 76,99	25,95- 92,69	44,27- 111,4
Протеолітичні ферменти:										
10.	D03B A Карипазим	1	0	0	1/0	0	0	75,70	0	0
11.	D03BA01 Трипсин	1	2	2	0/1	0/2	0/2	108,14	118,23- 120,73	117,63- 123,25
12.	D03BA09 Хімотрипсин	1	2	2	0/1	0/2	0/2	102,6	126,02- 129,00	128,58- 130,75
Всього препаратів		106	107	96	23/ 83	21/ 86	18/ 78	2,02- 192,1	3,0- 271,33	4,54- 293,76

Основними представниками закордонних виробників є Ізраїль, Німеччина, США, Швейцарія, Болгарія, Австрія, Японія, Польща, Грузія.

Діапазон цін у 2014 р. коливався від 2,02 грн. до 192,10 грн., у 2015 р. – від 3,00 грн. до 271,33 грн., у 2016 р. – від 4,54 грн. до 293,76 грн. за упаковку.

Отримані дані свідчать про те, що на фармацевтичному ринку України достатньо репаративних лікарських засобів для забезпечення населення. Переважають лікарські засоби вітчизняного виробництва. Препарати мають широкий діапазон цін (з 2,02 грн. до 293,76 грн.), що дозволяє оптимізувати витрати на лікування.

Був проведений аналіз споживання репаративних лікарських засобів в Україні протягом 2014-2016 років, що виявив лідера за споживанням серед вивчених препаратів. Результати аналізу споживання репаративних лікарських засобів наведені у таблиці 2.

Таблиця 2

Результати дослідження споживання репаративних лікарських засобів на фармацевтичному ринку України протягом 2014-2016 років

АТС – код та МНН	PDDs/1000 жителів/день		
	2014 р.	2015 р.	2016 р.
D03AX03 Декспантенол	0,20	0,22	0,28
D03AX16 Метилурацил	0,0024	0,0037	0,00018
D03AX17 Препарати каланхое	0,00015	0,00017	0,004
D03AX18 Препарати нагідок	0,13	0,025	0,026
D03AX19 Препарати окопника	0,01	0,02	0,2
D03AX20 Цинку гіалуронат	0,000053	0,000067	0,00033
D03AX21 Прополіс	0,0042	0,0051	0,0058
D03AX50 Інші препарати, включаючи комбінації	0,065	0,086	0,105
D03AX53 Декспантенол, комбінації	0,028	0,035	0,049
D03BA Карипазим	$7,27 \times 10^{-6}$	*	*
D03BA01 Трипсин	0,00035	0,00034	0,00038
D03BA09 Хімотрипсин	0,00048	0,00057	0,00064
Загальний обсяг споживання	0,441	0,395	0,671

Примітка: * - ЛЗ відсутні на фармацевтичному ринку України

Отримані результати показали, що майже всі репаративні засоби в Україні мають дуже низький рівень споживання, тобто дуже мало українців використовують їх для лікування ран. Загальний обсяг споживання всіх репаративних засобів варіював від 0,441 (2014 р.) до 0,671 (2016 р.) PDDs/1000 жителів/день.

Найбільш помітні обсяги споживання серед репаративних засобів протягом 2014-2016 років мали препарати декспантенолу (D03AX03) – 0,20-0,28 PDDs/1000 жителів/день, що виявлять регенеруючу, метаболічну та слабку протизапальну дію [5].

Декспантенол переходить в організмі в пантотенову кислоту, яка є складовою частиною коферменту А і бере участь у процесах ацетилювання, вуглеводному і жировому обміні, у синтезі ацетилхоліну, кортикостероїдів,

порфіринів; стимулює регенерацію шкіри, слизових оболонок, нормалізує клітинний метаболізм, прискорює мітоз і збільшує міцність колагенових волокон. Ацетилхолін, як нейрогуморальний трансмітер парасимпатичного відділу вегетативної нервової системи, підтримує нормальну секреторну і кінетичну функції кишківника [5].

Препарати декспантенолу є популярними серед споживачів України завдяки доступній ціні, безпеці при застосуванні та виразній ранозагоювальній дії.

Висновки:

1. Репаративні лікарські засоби на фармацевтичному ринку України протягом 2014-2016 в більшій мірі представлені вітчизняними виробниками. Дані ЛЗ мають широкий діапазон цін, що дозволяє оптимізувати витрати на лікування хворих.
2. Об'єми споживання репаративних засобів в Україні за 2014-2016 роки дуже низькі від 0,441 (2014 р.) до 0,671 (2016 р.) PDDs/1000 жителів/день, що свідчить про недостатнє їх використання в практичній медицині для лікування ран.
3. Лідерами за споживанням серед репаративних лікарських засобів в Україні протягом 2014-2016 років є препарати декспантенолу, що пов'язано з їхньою порівняно невисокою вартістю та виразною ранозагоювальною дією.

Список літератури:

1. Proksch E. Skin: an indispensable barrier / E. Proksch, J. M. Brandner, J. M. Jensen // *Exp. Dermatol.* – 2008. – Vol. 17 (12). – P. 1063-1072.
2. Програмний комплекс «Аптека» компанії «Моріон» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://pharmbase.com.ua/poisk/>
3. Вивчення споживання лікарських засобів за анатомо-терапевтично-хімічною класифікацією та встановленими добовими дозами: метод. рек. / А. М. Морозов, Л. В. Яковлева, А. В. Степаненко та ін. – Харків: Стиль-Іздат. – 2013. – 34 с.
4. Фармакоепідеміологічні дослідження обсягів споживання антигіпертензивних лікарських засобів в Україні: монографія / Л. В. Яковлева, О. Я. Міщенко, В. Ю. Адонкіна. – Х. : НФаУ, 2017. – 108 с.
5. Кешишян Е. С. Опыт использования декспантенола для профилактики и лечения поврежденной кожи у детей раннего возраста / Е. С. Кешишян, Е. С. Сахарова // *Медицинский совет.* – 2017. – №19. – С. 30-32.